

Oponentský posudek
diplomové práce

Romana Pazderského, *GOLLŮV STYL. STUDIE K HISTORICKÉMU MYŠLENÍ JAROSLAVA GOLLA.*
(ÚČD FF UK 2013, 211 s. + přílohy).

Výzkum moderní české historiografie od poloviny 19. století se stal v posledním čtvrtstoletí jedním z předních témat českých dějin dějepisectví. Samozřejmě díky tomu, že v období 1938/39 – 1989 byla bezprostředně ovlivňována externě vědeckými zřeteli. Už tím je toto téma tak bytostně tématem soudobých dějin, respektive jejich soudobosti, tj. jejich zpřítomňování vzhledem k naší současnosti. Sama Gollova škola je dostatečným příkladem toho, jaké různorodé roviny tento interpretační proces má. R. Pazderský si však jako téma své diplomové práce nezvolil analýzu postavení Gollovy školy a J. Golla samotného ve vývoji moderní české historiografie, ale styl Gollových historických textů a tedy jeho historického myšlení. Sleduje tak Gollovu historickou práci prizmatem obrazu, který jejich autor vytváří. Tím je v souladu s významným trendem soudobého historiografického výzkumu, vycházejícímu z nové narativní historiografie. Tento trend přináší potencionální velmi přínosné podněty k výzkumu historiografického narativu a tak i logice historického myšlení vůbec. Zároveň je tato orientace i potencionální cestou k „postmoderní“ terminologické ornamentice, ztrácející občas zřetelný vztah k samotné historické skutečnosti. Budiž konstatováno, že tohoto nebezpečí se Pazderského diplomové práce důsledně vyhýbá. Naopak, celý její text sleduje vazbu mezi Gollovými historickými soudy a jím užívaným narativem (záměrně zde užívám toho poněkud vágního termínu, protože přesně vyjadřuje problém dneška – problém interpretací, tj. klíčům, jimiž „otevíráme“ historickou skutečnost).

Touto orientací autor také otevírá řadu v tomto kontextu dílčích otázek – např. vedle zmíněného problému logiky historikových výpovědí i vztahu historie psychologie, historie/vědy a umění/racionality, prožívání a (re)konstrukce historické skutečnosti.

Heuristicky zakotvené a odborně poučené Pazderského soudy nejen posouvají dosavadní znalosti a interpretace Gollova historického myšlení (s tím i odborného statusu dynamiky vývoje Gollovy školy), ale přinášejí i cenné podněty k dnešním podobám historického myšlení a jeho analýzám.

Bylo by možné odkázat na řadu pasáží Pazderského textu, které k tomu vedou. Zůstaňme ale jenom u obecnějšího pohledu, jaký nabízí „katalogizace“ motivačních impulzů Gollových historických tematických zájmů (s. 96 – 98): tj. důvodu citových, metodologických, metodických, legitimizačních, pragmatických, společenských a pedagogických. Už jenom tento jejich přehled dává zřetelně najevo, jak komplexně autor předkládané diplomové práce ke Gollovu historickému myšlení přistupuje. V jejich provázanosti se pak odhalují detailnější rysy jeho interpretací historického dění, skrývající se –hierarchicky pojato - v analogiích, noetických hypotézách, v kladení „vstupních otázek“ typu „proč?“. Vstupní otázky jsou

ovšem vlastně nezodpověditelné, je třeba je vzápětí přeformulovat v řadu k nim dílčích konkretizací, což v případě historiografie jsou (opět) teoretické hypotézy stejně jako tradic, stereotypy, či hodnotovými žebříčky sdílené výklady dějin. To už je ale výzva k diskusím při vlastní obhajobě.

Ne pravidelně se čtenář setkává s diplomovou prací tak vyzrálou, heuristicky založenou, schopnou jak racionální analýzy, tak i empatie, jako je tomu v tomto případě. Předpokladem k tomu je dokonalá heuristika. Tu práce prozrazuje jednoznačně. A doplňkem k ní jsou autorovy stylizační schopnosti, podřízené diskursu tématu.

Diplomovou prací je tak možné bez sebemenšího zaváhání doporučit k obhajobě a klasifikovat jako

Praha 17. 5. 2013

